

Богородиця – опікунка, заступниця й цариця українського народу: основні акценти свята Покрови

Вівторок, 13 жовтня 2020

Свято Покрову Пресвятої Богородиці є унікальним й притаманним лише Церквам Київської традиції, зокрема УГКЦ, хоча воно й сягає своїми початками древнього Константинополя. Немає аналогів літургійного святкування цього свята в інших Церквах візантійської традиції.

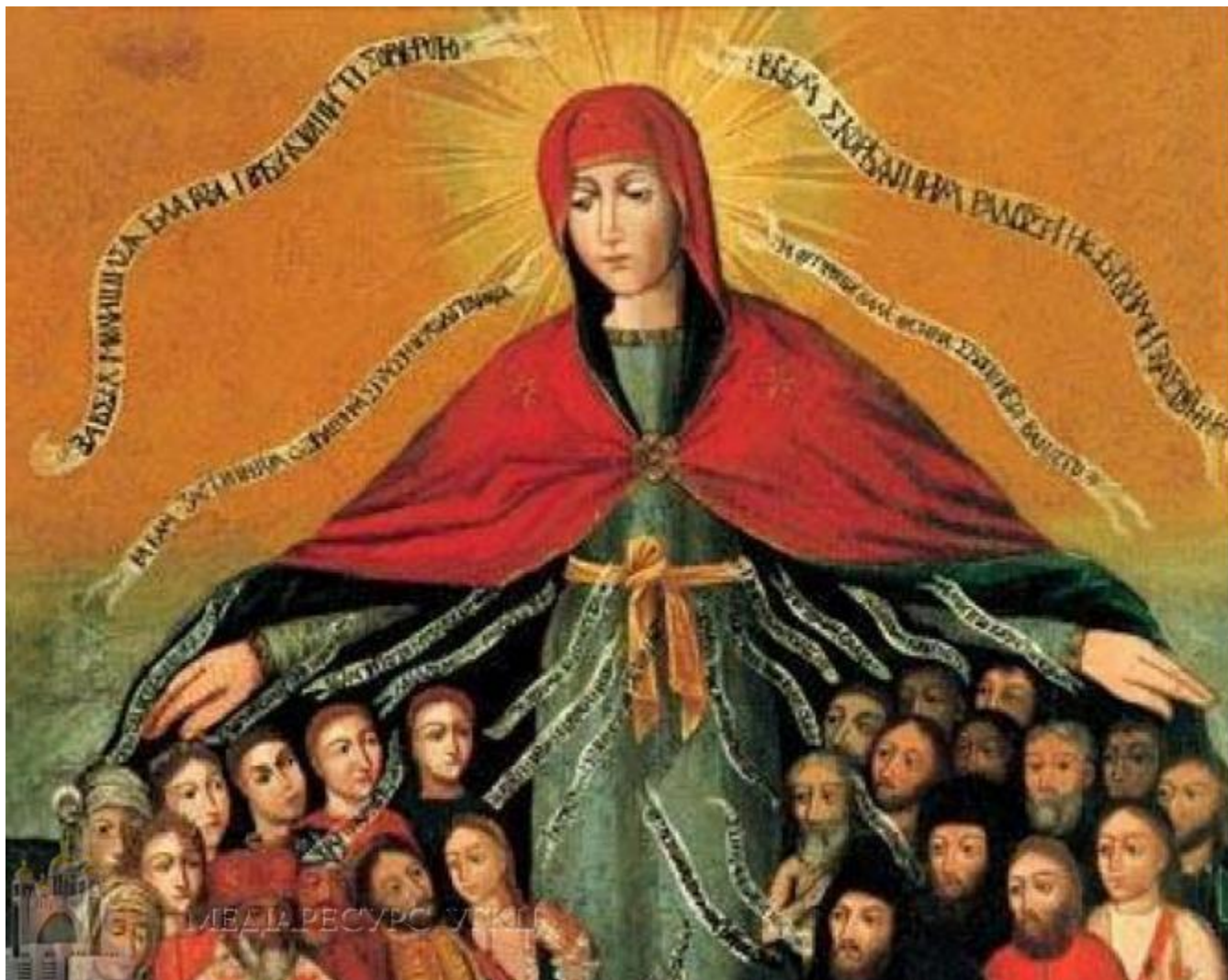
За словами о. Івана Гобели, доктора літургійних наук, історики ще й досі дискутують з приводу історичних витоків цього празника. «За офіційною версією, святий Андрій Юродивий в той час, коли Константинополь перебував в оточенні арабських військ з півдня, а вся громада зібралася в місцевому Влахернському храмі, аби молитися до Богородиці про поміч і захист, побачив Марію на хмарі. Він зі своїм учнем Епіфанієм узрів Богородицю, осяяну світлом, у супроводі святого Івана Хрестителя і святого Івана Богослова. Під час співу ангелів Богородиця покрила народ своїм омофором, таким чином захистивши його від нападників», – пояснює літургіст.

Величання празника Утрени конкретно згадує преподобного Андрея Юродивого такими словами: «Величаємо Тебе, Пресвятая Діво, і шануємо покров Твій святий. Тебе бо видів преподобний Андрей на воздусі, Христу Богу молящуюся». Цікаво, його вважають слов'янином українського походження: «Існують суперечки, чи він жив за царя Льва Великого (V століття), а чи під час правління царя Льва Мудрого (початок X століття). Однак свято було поширеним в українському народі Київської митрополії настільки, що козаки вважали Богородицю своєю хоронителькою. І до сьогодні відтоді існує багато храмів в Україні, присвячених покрову Пресвятої Богородиці».

Попри те що свято не належить до найбільших дванадцяти літургійного року і про нього не згадується в Євангелії, воно підкреслює роль Марії як заступниці людського роду. «Богородиця – та, яка приходить, аби покривши своїм омофором, показати силу Божої благодаті. Саме тому на іконі Покрови Запорізької Січі був напис «Визволю і прокрию людей своїх», який став лейтмотив козаччини», – пояснив о. Іван.

Празник став важливим і для українського війська. Ось чому: «Богородиця – єдина непорушна стіна, заступниця роду людського. Ще князь Ярослав Мудрий посвятив увесь український народ під покров Матері Божої в 1037 році, здолавши печенігів і збудувавши на знак вдячності за перемогу собор Святої Софії в Києві. Насправді не є так багато народів у світі, яких повністю віддавали під покров Пресвятої Богородиці».

У новітні часи, коли Україна переживає шостий рік війни, а тепер разом з усім світом пандемію коронавірусу, ми, по-особливому, прагнемо її заступництва. «Ми, українські християни, повинні втішатися тим, що маємо таку Заступницю в небі, яка молиться за нас і охороняє нас своїм омофором. Недаремно ж свого часу козаки так молилися до Божої Матері: “Молимо Тебе, покрий нас чесним Твоїм покровом й ізбави нас від всякого зла”», – каже літургійний експерт.

У церковних піснеспівах Богородиця оспівується, як та, що оточена ангельським хором, її порівнюють із шкією та жезлом Мойсея (Канон Богородиці, Пісня 1):
*Скинєю і жезлом Аароновим Тебе Мойсей назвав,
бо від Тебе процвіло древо життя — Христос Бог наш;
перед Ним сміливість маючи, молися за нас, Владичице,
щоб позбавитися нам від усякого зла, і щоб ми покров Твій світлий шанували.*

На переконання душпастиря, ми повинні представити Марії свої біди, бо вона – Мати, яка проситиме за нас перед Богом, принесе Йому наші молитви. «Ми бачимо Богородицю в літургійній гімнографії як Заступницю, що заступається за нас перед Богом, Опікункою, бо покриває нас своїм покровом, і Царицею, бо Вона – та, що носила Христа і стала праворуч Бога і Отця, аби перед Ним за нас молитися», – зазначає він.

На традиційній іконі Марія зображена із Сином на руках, натомість на іконі свята Покрови Вона – «одинокa». «На іконі свята бачимо місто, храм, людей у ньому і навіть поза ним. Люди зображені різними: бідними й багатими, знатними й простими. Цим показано, що для Бога ми всі є однаковими і Богородиця покриває всіх своїм святим омофором і за всіх проситиме в молитвах перед своїм Сином», – підсумував о. Іван.